

УДК 004

Н. З. Лубкович, канд.іст.наук; Ю. Ю. Дудун

(Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

N. Z. Lubkovych, Ph.D; Y. Y. Dudun

FEATURES OF THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES IN THE EDUCATIONAL PROCESS

Суттєвою характеристикою сучасного суспільства є проникнення цифрових інформаційних технологій у всі сфери суспільного життя. Невід'ємним елементом цифровізації є використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі. Штучний інтелект (ШІ) – це здатність цифрового комп'ютера або керованого комп'ютером робота, виконувати завдання, які зазвичай пов'язані з розумними істотами. Цей термін часто застосовують до проекту розробки систем, наділених можливістю відтворення інтелектуальних процесів, характерних для людини, таких як здатність міркувати, усвідомлювати значення, узагальнювати або вчитися на минулому досвіді. Нині зацікавленість технологіями ШІ швидко зростає. Цілком закономірним є використання штучного інтелекту у системі освіти, що надає великий потенціал для поліпшення процесу навчання та підготовки сучасних фахівців. Проте, разом з цими можливостями, виникають і виклики, які потребують уваги та обґрунтованих рішень. Щоб продуктивно скористатися новими технологіями, важливо мати реалістичне розуміння можливостей і обмежень таких інструментів.

Використання штучного інтелекту у навчанні має низку переваг. ШІ забезпечує персоналізацію навчання, що дозволяє створювати індивідуальні навчальні програми з врахуванням особливостей кожного учасника навчального процесу, його рівня знань, стилю навчання. Так, американські та південнокорейські дослідники вивчали питання опанування англійської мови за допомогою штучного інтелекту. Дослідження показали, що ШІ має позитивний вплив на вивчення мови та якісні показники у процесі навчання. Подібні результати виявили і вчені, що досліджували ChatGPT, випущений у 2022 році. Вони довели, що ChatGPT робить навчання студентів більш ефективним, адже він надає якісний зворотній зв'язок, може виступати партнером у бесіді і давати власні поради для покращення рівня володіння іноземною мовою [1, с. 51]. Отже, ШІ дозволяє створювати персоналізовані програми навчання, враховуючи індивідуальні сторони учасника освітнього процесу і пропонувати особистісний підхід до вивчення матеріалу.

Крім того, ШІ може забезпечити студентам, учням доступ до різноманітних та актуальних джерел інформації, що дозволяє отримувати повну та корисну інформацію для навчання [2]. Штучний інтелект сприяє підвищенню ефективності навчального процесу шляхом розробки інноваційних інструментів та методів. Він може аналізувати великі обсяги даних, виявляти зв'язки і закономірності у навчальних процесах та надавати цінну інформацію вчителям та викладачам. Завдяки цьому вони можуть швидше виявляти потреби учнів і студентів, вдосконалювати методику навчання та пристосовувати матеріал до вимог сучасного світу.

Завдяки використанню технологій ШІ відкриваються нові можливості для доступу до якісної освіти для всіх. Штучний інтелект може функціонувати в онлайн-середовищі, надавати віддалений доступ до знань та навчання, зокрема для тих, хто мешкає в віддалених регіонах або має обмежені можливості. Використання ШІ допомагає створити глобальну освітню спільноту, де кожен може мати рівні можливості навчання. Також використання штучного інтелекту в освіті дозволяє збагатити навчальний процес за допомогою інтерактивних технологій та віртуальної реальності. Віртуальні лабораторії, симуляції та ігрові елементи можуть стати

частиною навчання, що дає можливість учасникам освітнього процесу отримувати практичні навички та розвивати креативне мислення [3].

Проте, разом з багатьма можливостями, використання штучного інтелекту в системі освіти може викликати певні проблеми. Перший виклик, який постає перед освітньою спільнотою, полягає у роз'ясненні етичних норм використання ШІ в навчальному процесі. Так, результати опитування, проведеного у Стенфордському університеті показали активне використання студентами ChatGPT для допомоги з генерацією ідей для майбутніх есе та отримання миттєвого автоматичного зворотного зв'язку на написані власноруч роботи. У такому контексті використання ШІ варто заохочувати. Але використання ChatGPT для генерації готових рефератів чи домашніх робіт є неприпустимим. Тому дуже важливо пояснювати, що використання ШІ може бути корисним у випадку генерації ідей, первинного збору інформації тощо. Проте це не означає, що в навчанні можна повністю покладатися на такі інструменти та видавати їхню роботу за свою. [4]. Саме тому вміння ефективно та етично використовувати нові технології є важливою навичкою учасників освітнього процесу.

Впровадження штучного інтелекту вимагає не тільки від студентів, але й від педагогів набуття нових навичок та адаптації до змін у навчальному процесі. Разом з тим викладачі закладів освіти усіх рівнів повинні опанувати нові технології та адаптовувати свої методи навчання до реалій використання ШІ. Так, за сприяння МОН України та Інституту модернізації змісту освіти Асоціація інноваційної та цифрової освіти і компанія «UBOS.tech» восени цього року організували курс підвищення кваліфікації для освітян на тему «Штучний інтелект в освіті». Програма була створена за запитом педагогів і передбачала обговорення таких тем, як сутність штучного інтелекту та його інтерфейс для освітян; допомога педагогу під час підготовки до уроку; як виявити, що домашнє завдання виконане за допомогою ШІ і як навчити штучний інтелект генерувати точну інформацію [5]. Курси підвищення кваліфікації для освітян дають можливість набути навички використання технологій ШІ та ефективно впроваджувати їх у професійній діяльності.

Висновок. Варто зазначити наступне: з одного боку, використання штучного інтелекту має низку беззаперечних переваг, до яких належать ідеї персоналізованого навчання, вільний доступ до інформації з різноманітних джерел, її перевірка та аналіз із застосуванням передового інструментарію. Можливості ШІ дозволяють використовувати необмежений потенціал інноваційних технологій в освітньому просторі та забезпечують процес якісної трансформації системи освіти. З іншого боку, незважаючи на бурхливий розвиток та перспективи штучного інтелекту, деякі ризики залишаються. Головні виклики торкаються проблеми цифрової рівності, дотримання етичних принципів та виникнення залежності від технологій. Штучний інтелект у системі освіти – це надзвичайно перспективна, але водночас викликова тема. Баланс між можливостями та викликами залежить від ефективного управління, розробки етичних стандартів та постійної підготовки учасників освітнього процесу до нових технологій. Справжній успіх полягає у тому, щоб використовувати штучний інтелект як інструмент для покращення, а не заміни, людського взаємодії та навчання.

Література

1. Вихлюк А.О. Ключові переваги та недоліки застосування штучного інтелекту в закладах вищої освіти у процесі вивчення іноземної мови / Технології добросовісного використання штучного інтелекту у сфері освіти та науки: матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації. Одеса, 2023. С.51-53.
2. Вишнякова О. AI та освіта: як штучний інтелект вплине на шкільну освіту. URL: https://lb.ua/blog/olena_vyshniakova/547626_ai_osvita_yak_shtuchniy_intelekt.html
3. Вчитель плюс штучний інтелект – це майбутнє освіти. URL: <https://intboard.ua/pres-sluzhba/blog/vchytel-shtuchnyu-intelekt-tse-maybutnye-osvity/>
4. Примаченко І. Штучний інтелект в освіті: можливості, виклики та перші кроки великої адаптації. URL: <https://lifepravda.com.ua/columns/2023/08/4/255650/>
5. «Штучний інтелект в освіті»: для освітян доступний новий курс підвищення кваліфікації. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/shtuchnij-intelekt-v-osviti-dlya-osvityan-dostupnij-novij-kurs-pidvishennya-kvalifikaciyi>